

**„ZALAEGERSZEG 2020 - INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA
MEGALKOTÁSA” projekt**
NYDOP-3.1.1/F-13-2013-0001

**Gazdaságfejlesztés, gazdaságpolitika –
helyzetfeltárás és igények felmérése**

2012.10.22. 13:00 – 16:00

Helyszín: Zalaegerszeg MJV Polgármesteri Hivatala

Tartalom

2014-2020 tervezési időszak	1
Partnerségi egyeztetés	2
Zalaegerszeg gazdasági adatai és fejlesztései a most záruló időszakban	2
Innováció	6
Kitörési pontok	8
Előzetes projektlista	9

2014-2020 tervezési időszak

Az Európai Unió 11 tematikus célt jelölt ki:

1. A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció megerősítése
2. Információs és kommunikációs technológiai fejlesztés
3. KKV-k versenyképességének fokozása
4. Alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázatok megelőzése, kezelése
6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése
7. Fenntartható közlekedés, hálózati infrastruktúrák fejlesztése
8. Foglalkoztatás és munkavállalói mobilitás ösztönzése

9. Társadalmi befogadás elősegítése, szegénység elleni küzdelem
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe, egész életen át tartó tanulásba
11. Intézményi kapacitás és a közigazgatás hatékonyságának fokozása

A fenti célok közül legnagyobb arányú támogatást várhatóan a közvetlen gazdaságfejlesztéssel összefüggő célok élvezik majd.

A források elosztásának rendszere megváltozik:

- a Területi Operatív Program (TOP) keretében megyék illetve a megyei jogú városok olyan forrást kapnak, amit a fejlesztési stratégiájukban meghatározott célokra önállóan használhatnak fel – ez az összeg a megyei jogú városok esetében átlagosan 10 milliárd Ft lesz, Zalaegerszeg reálisan 7-8 milliárdra számíthat ebből a forrásból.
- Természetesen továbbra is megmaradnak a tematikus operatív programok, melyekben további támogatási forrásokhoz lehet jutni.
- A saját és a befektetői forrásoknak is jelentős szerepe marad a fejlesztésben.

Az új programozási időszakra készülő országos operatív programok várhatóan jövő tavaszra készülnek el, ezzel párhuzamosan folyik az önkormányzatok középtávú stratégiai dokumentumainak (Integrált Településfejlesztési Stratégia) készítése, reális és megvalósítható terveik összegyűjtése.

Partnerségi egyeztetés

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia céljainak kijelölésében az önkormányzat műhelybeszélgetések és egyéb konzultációs fórumok felhasználásával kéri a város lakosainak, vállalkozásainak, intézményeinek és civil szervezeteinek együttműködését azért, hogy a város fejlődését középtávra meghatározó terv képes legyen társadalmi igényeket, érdekeket, szándékokat is megjeleníteni.

A munka jelenlegi fázisa a helyzetelemzés, arra vagyunk kíváncsiak, hogy az egyeztetésben résztvevők hogyan értékelik az érvényes stratégia – a 2009-ben készült Integrált Városfejlesztési Stratégia - céljait, megvalósítását.

Kérjük a résztvevőket, mondják el, hogyan látják a város helyzetét, milyen fejlesztési lehetőségeket, igényeket éreznek, látnak a környezetükben az alábbiak szerint:

1. Külső feltételek, amik befolyásolhatják a jövőbeni fejlesztéseket
2. Zalaegerszeg gazdasági teljesítményének megítélése
3. A 2009-es városfejlesztési projekt által biztosított források felhasználásának megítélése

A kikristályosodott projektjavaslatok megvitatására tavasszal kerül sor. A támogató NFÜ mentori támogatást is nyújt ehhez. A külső tervező kiválasztása folyamatban van.

Zalaegerszeg gazdasági adatai és fejlesztései a most záruló időszakban

Ma a regionális tervezés helyett megyei szintű tervezés folyik, de mivel a megyei jogú városok nem tartoznak a megyéhez, az elképzelések egyeztetése, a szinergiák kihasználása sokszor nehézségekbe ütközik. A megyei tervezés kb. egy évvel előbbre tart.

A megyével az együttműködés nem kielégítő, megyei és MJV érdekek szembe vannak állítva, a MJV-ok ki vannak hagyva az egész térséget érintő döntésekből. Pl. a gazdaságfejlesztéssel kapcsolatban sem mutatkozik együttműködési szándék a megye részéről azzal a megyeszékhellyel, amelyik a gazdasági fejlődés potenciális központja.

Gazdaság témakör

Még nem volt adatgyűjtés és elemzés, de a rendelkezésre álló IVS és a fejlesztési adatok összevetésével látható, hogy a város mit valósított meg az elképzeléseiből.

A résztvevők azzal tudnak hozzájárulni a munkához, ha elmondják, hogy

- mit kellene a korábbiakhoz képest változtatni,
- hogyan értékeli a város jelenlegi helyzetét,
- milyen irányú elmozdulást javasolnak
- hol van probléma és mi lehetne a megoldás.

Gazdaság témában 2 fókuszcsoporthoz lesz (1. vállalkozásokat segítő szervezetek, felsőoktatás; 2. a vállalkozói szenátus)

A város gazdasági adatai, mutatói és trendjei

- működő vállalkozások, ágazati megoszlás
 - A regisztrált vállalkozások száma nagyon enyhe növekedést, a működő vállalkozások száma pedig nagyon enyhe csökkenést mutat 2003-2011 között. A gazdasági válság okozta zuhanás egyik adatsoron sem érzékelhető.
 - Nincs jelentős elmozdulás. Az ipar aránya nőtt kis mértékben (19-ről 23%-ra) a szolgáltatások kárára, míg a mezőgazdaság részesedése 2% maradt.
 - Az 50-250 fő között foglalkoztató közép- és nagyvállalkozások körében 2007-ben érzékelhető visszaesés, majd számuk visszatér a 2006-os szintre.
 - A nagyvállalatokon belül a 250-500 fő közötti foglalkoztatók száma 2008-ban esik 7-ről 5-re, majd ez a szám megmarad 2010-ig.
 - 500 fős foglalkoztatott felett 2009-ig kiegyensúlyozott az adatsor. **2010-re 6-ból 2 maradt.**
- vendéglátó és kereskedelmi vállalkozások
 - A vendéglátóhelyek számában gyakorlatilag nincs változás 2005 és 2011 között. A kiskereskedelmi üzletek száma 2007-től kismértékű csökkenést mutat, amely azonban 2010-re „visszajött” a 2006-os szintre.
- turizmus teljesítménye
 - kereskedelmi szálláshelyek forgalmában jelentős visszaesés figyelhető meg 2010-ben.

A 2007-2013 programozási időszak eredményei

- a városba érkező támogatási volumen közel 40 milliárd Ft volt

- top 5 támogatási terület:
 - közútfejlesztés 76-os főút – 24%
 - vállalkozásfejlesztés – 17%
 - egészségügyi infrastruktúra fejlesztés – 13%
 - ivóvízminőség javító program – 10%
 - oktatás, kultúra, humán fejlesztések – 7%
- feltűnően alacsony az innovációs fejlesztések aránya – 3%

500 millió Ft támogatás feletti projektek

Operatív Program	Projekt neve	Támogatás, Ft	Projekt kategória	IVS prioritás
KÖZOP	Közúthálózat fejlesztése	9 285 194 267	közút (76)	Térségi jelentőségű fejlesztés
TIOP	"Struktúráváltotatást támogató infrastruktúrafejlesztés a fekvőbeteg-szakellátásban"	4 303 945 987	egészségügyi infrastruktúra	Környezetminőség, egészségvédelem
KEOP	Ivóvízminőség javítása	3 780 364 378	ivóvízminőség	Környezetminőség, egészségvédelem
NYDOP	Városközpontok funkcióbővítő megújítása a megyei jogú városokban, és a megyei jogú városok szociális célú rehabilitációja	900 842 924	komplex városrehabilitáció	Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások
KEOP	Szennyezés lokalizációja települési szilárd hulladék-lerakók területén	758 846 485	hulladékkezelés	Környezetminőség, egészségvédelem
TÁMOP	Regionális és ágazati felsőoktatási együttműködés támogatása, vidéki felsőoktatási integráció elősegítése	748 335 652	felsőoktatás, humán fejlesztések (E	Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra
NYDOP	Magyei jogú városainak városrehabilitációs témájú kiemelt projektjavaslataihoz	724 999 894	komplex városrehabilitáció	Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások
TIOP	Sürgősségi ellátás fejlesztése - SO1 és SO2 (és ezeken belül gyermek sürgősségi ellátás) támogatására	636 926 500	egészségügyi infrastruktúra	Környezetminőség, egészségvédelem
NYDOP	Közösségi közlekedés fejlesztése	599 168 227	városi közlekedés	Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások
TIOP	A felsőoktatási tevékenységek színvonalának emeléséhez szükséges infrastrukturális és informatikai fejlesztések támogatása	597 000 000	felsőoktatási infrastruktúra	Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra
TÁMOP	"Területi együttműködések, társulások, hálózati tanulás"	512 080 000	oktatás, kultúra humán fejlesztések	Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra

IVS prioritásai és a támogatási volumen prioritásonkénti megoszlása

Prioritás	Támogatási volumen közútfejlesztést figyelembe véve	Támogatási volumen közútfejlesztést figyelembe nem véve
Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások	9%	12%
Környezetminőség, egészségvédelem	25%	33%
Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra	18%	24%
Megújuló gazdasági környezet és új energiák fejlesztése	24%	31%
Megújuló térségi arculat és európai kapcsolatok	24%	

- 7 projekt-kategória nyerte el a támogatások 78%-t
- 21 projektkategória osztozott a maradék 22%-on
- ivóvízminőség javítás EU-s kötelezettség volt, a támogatási összegen másik 13 településsel osztozott Zalaegerszeg
- ezek az arányok várhatóan a következő tervezési periódusban is hasonlóak lesznek.

Milyen hatását lehet érzékelni a vállalkozások támogatásába történő befektetésnek?

- a gazdaságfejlesztési támogatásokat mikro vállalkozások kapták, főleg ingatlan és eszköz beszerzésre
- a jövőben problémát jelenthet, hogy a térség vállalkozásainak támogatás felvevő képessége nem lesz megfelelő
- a jövőbeli innovációs és céges támogatások közepes és nagyvállalkozásokra fókuszálnak
- turisztikai fejlesztés túl alacsony
- fejleszteni, korszerűsíteni kellett, ez most jó minőségű infrastruktúrát biztosít a további fejlesztésekhez
- IVS-ben az ökoprogram fontos volt, ennek ellenére a pályázati arányokban ez a prioritás nem jelenik meg
- fenntartható energia fontos prioritás volt, de az eddigi fejlesztésekben alulreprezentált
- Zala megye adottságai kedveznek a helyben előállított alternatív energiatermelésre
- geotermikus adottságokban a megye dobogós helyen van, ezt a város nem használja ki
- a városi intézmények geotermális fűtéséhez hatalmas rendszert kellene kiépíteni, viszont az ipari vagy az agrár parkot lehetne ezzel fűteni
- készült megyei energetikai program is, de nem ismert a végleges tartalma és sorsa
- a városnak van 200 ha erdője, ami lehetővé tehetné a közintézmények faaprítékos kazánokkal történő fűtését.

Önkormányzat feladata a beruházások előkészítése és a környezeti feltételek megteremtése – ennek a felvetésnek a keretében érdemes lenne pontosan definiálni, hogy mi várható el az önkormányzattól és mi nem?

- város arculatának vonzóvá tétele

Veszélyek, kockázatok, melyeket a tervezéskor érdemes figyelembe venni:

- nem tud irányító szerepbe kerülni a város – alacsonyabb tudást igénylő, jövő-menő vállalkozások települnek be, kimarad az innováció fő sodrából
 - helyben hozzáadott tudás mennyisége ipartelepítő tényezővé válik
 - az ezt nem igénylő vállalkozások keletebbre költöznek
- Zalaegerszeg gazdasági potenciál értelemben kicsi és felkészületlen. Világos és követhető fejlesztési stratégia és fejlesztés nélkül kitett marad a pusztán gyártó, illetve összeszerelő ipar hektikus változásának
- közlekedési szempontból hátrányos helyzetben van és marad, bár egyéb, a fővárostól távoli településekkel összehasonlítva nincs hátrányban. A logisztikai vállalkozások jelenléte is azt mutatja, hogy a megközelíthetőség nem minden esetben probléma
- a Mercedes kudarc fő oka viszont a megközelíthetőség volt
- a potenciálisan betelepülő cégek a régió fejlettségi szintje miatt alacsonyabb intenzitású támogatást kapnak itt, mint pl. az Alföldön, az autópálya mellett
- Szombathely és Nagykanizsa elszívhatja a befektetéseket
- részletesen fel kell mérni a Horvátország uniós csatlakozásából eredő lehetőségeket és kockázati tényezőket és ezeket szintén be kell építeni a stratégiába
- a befektetők komoly hátránynak tekintik az autópálya hiányát, a tervezett gyorsforgalmi utak is elkerülik Zalaegerszeget
- probléma, hogy az egy régióban lévő nagyobb városok között óriási a különbség (Győr – Zalaegerszeg), de a fejlettségi kategóriába sorolás mégis ugyanaz. A források elosztásában hátrány, hogy fejlett régióknak tekintik a várost és környékét.

Innováció

Milyen a kapcsolat a helyi vállalkozások és a felsőoktatás között?

- kevés az innovációra képes KKV
- kevés a városban a multi, pedig ők az innováció legfőbb megrendelői
- nincsenek releváns kutatási programok a felsőoktatási intézményekben
- nem történt meg a vállalkozások és a felsőoktatási intézmények összekapcsolása – alacsony a klaszterhatékonyság!
- a felsőoktatási intézmények technológiai transzfer irodái nem működnek
- a felsőoktatási intézmény kutatási szempontból merev intézmény, a vállalati szektor rugalmasságot igényel (pl. Nyugat-Dunántúlon európai szintű laboratórium létesült faipari kutatásokra, de nem működik, nincs meg a vállalkozói oldal)

Van-e intézményesített kapcsolat a felsőoktatási intézmények és vállalkozások között, folyik-e egyáltalán K+F tevékenység Zalaegerszegen?

- töredékes kutatási bázis van a felsőoktatási intézményekben
- nincs szoros kapcsolatuk a vállalkozói szférával, de ez kettőn áll
- az itteni vállalkozói kör nem képes az innovációra és a piac sem kényszeríti rá őket (kisvállalkozások célja az alacsony szintű fennmaradás, az innovációt leginkább a nagyvállalat engedheti meg magának)
- szerves kapcsolat, tudományos „iskola” ott jön létre, ahol a gazdaság és a tudomány együtt fejlődik. Ez hosszú távú folyamat (spontán fejlődés 200 év, tudatos, állam és helyi források által támogatott fejlődés 50 év)
- Zalaegerszegen nincs tudományos bázis, csak a csírája van kialakulóban
- a BGF a termelés hatékonyságát tudná segíteni, de a vállalkozások nem veszik igénybe az együttműködésüket.

Van-e esély a következő periódusban arra, hogy beépüljön a város szövetébe az innovációt támogató felsőoktatás?

- most az innovációt a cégek máshol veszik
- méretgazdaságosság a kutatásban is fontos, nem biztos, hogy helyben kell előállítani a tudást, mert túl drága lesz
- minél jobban bevonják a stratégia kialakításba az érintetteket, azok annál jobban a magukénak érzik.

Zalaegerszeg felsőoktatási szerkezete

- közgazdasági képzés (Budapesti Gazdasági Főiskola)
- egészségügyi képzés (Pécsi Tudományegyetem)
- műszaki képzés (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem)

Gépipar, gépipari felsőoktatás

- 12 éve működik, ennyi idő alatt doktori iskola még nem jelenhetett meg
- a helyi gépipari cégek exportra termelnek, globális piacon versenyeznek, tehát folyamatosan részt vesznek innovációban
- vannak az itteni cégeknek tudományos partnereik (BME, Miskolci Egyetem, Széchenyi Egyetem), vagyis van innováció!
- jó lenne, ha az innovációs tudományos tevékenység helyben is elérhető lenne
- 3 éve van itt egy innovációs központ, bizonyos utat már megtettek, de tovább kell haladni, ez lehet a fejlesztés egyik témája
- összeszerelő üzemek kora lejárt (pl. Flextronics jelentősen csökkentette a tevékenységét)

- az ipari szerkezet kitett, ezért minden globális változás hátrányosan érinti pl. a foglalkoztatottságot
- multik súlya nagyon kicsi, egyetlen ilyen cég van jelen a városban, de alacsonyak a fizetések, így fizetőképes keresletet nem generál
- volt laktanya területére betelepülhetne az informatikai és gazdasági kapacitást használó multi IT outsourcing vállalkozás

Felsőfokú végzettségűek foglalkoztatottsága

- diplomások alkalmazásával nincs probléma, sőt vannak egyéb hiányszakmák is (kőműves, asztalos, CNC marós)
- a végzettek jelentős része (80%) Zala megyében marad
- közgazdász végzettségűek nehezen találnak munkát, sokan segédmunkát végeznek
- máshol tanuló diplomások nem jönnek vissza, pedig Zalaegerszegen jó élni (az életmód kutatás ezt mutatta ki)
- élhetőség jó 30 év felett, de a fiataloknak nem biztos (relatív sok a program, de máshol összehasonlíthatatlanul nagyobb a kínálat), egyébként leginkább kihalt érzetet kelt a város

Kitörési pontok

Outsourcing vállalkozások

- olyan szolgáltatásokat kellene ide csábítani, melyek nem igényelnek optimális közlekedési kapcsolatot (távkommunikáció), kiszervezett szolgáltatások (pl. OTP)

Könnyűipar

- hagyományos iparágak visszahozása lehetséges:
 - könnyűipar (bútor, textil)
 - élelmiszer ipar (Zalahús, Zalabaromfi, Pannon Tej)
- textilipar visszatelepedése elindult a körzetben (a városban nem), már munkaerőt keresnek, de nincs varrónő, képzés sincs. Horvátországgal össze lehetne fogni.
- megyei fejlesztési tervben is szerepel az élelmiszeripar felfejlesztése, mivel jók a mezőgazdaság adottságai, de ez most nincs kihasználva: jelenleg nincs élelmiszeripari cég, amelyik akár exportban, akár a helyi ellátásban meghatározó lenne
- van élelmiszeripari tudás.

Turisztika

- turisztikában vannak ugyan attrakciói a városnak (Aquacity és a fesztiválok), de erre nem lehet jelentős turizmust építeni

- elkötelezett és kitartó kulturális koncepcióval lehetne jelentős kulturális rendezvényt, rendezvényeket felfejleszteni (pl. Kaposvár, Szombathely)
- készülöben van egy turisztikai koncepció, de a megcélzott demográfiai réteg definiálása igen nehéz
- a turisztikában vezető megyei településekkel nem versenyezni kellene, hanem az ott lévő turistáknak 1 napos kiegészítő programokat (kultúra, sport) ajánlani. Zalaegerszeg részéről megtörtént a kapcsolatfelvétel, de a többiek (Hévíz, Kehidakustány) nem kérik az együttműködést
- nem kellene a nagy turisztikai desztinációk alvállalkozóivá válni, egyedi és versenyképes turisztikai attrakció kell a városba
- Zalát, mint önálló márkát kellene felépíteni (pl. Ausztriában tematikus utak márkázása folyik: alma-út)
- TDM-ek létrejöttek, de elszigetelten működnek, egymást nem segítik
- Zalaegerszeg élhető település, de a polgári kultúra hiányzik belőle. Kellene a közösségi térként funkcionáló belváros, sétáló utca
- belföldi turizmus a meghatározó, az generálja a külföldi turizmust is
- Zalaegerszeg előnye: közel a Balaton, közel 3 országhatár, síelni, tengerhez menni aránylag könnyen lehet innen
- a fenntarthatóságra épülő turizmusra igény van, ebben rendelkezik a város előnyökkel

Egyéb lehetőségek

- előregedő megye, város, de ez kinyit egy ajtót is a gazdaságfejlesztésre: egészségügyi, idősügyi, rekreációs tevékenységet kellene tervezni, a demográfiai adatok ezt alátámasztják
- a kórház jó minőségű infrastruktúrával és szolgáltatásokkal rendelkezik
- sok nyugdíjas költözött a város környékére.
- közbeszerzésekkel jelentős bevételt lehetne generálni a KKV-knak, de nem indulnak el a felhívásokra. Sokak nem közbeszerzés-képesek. Hiányzik a vállalkozókészség.
- civil szférának is szerepet kellene vállalni a stratégia kialakításában és megvalósításában, de a több 100 szervezet közül alig van néhány aktív, érdemi munkát végző
- erősebb lobbis tevékenységre lenne szükség a városvezetés részéről.

Előzetes projektlista

A 2014-2020 támogatási források tervezéséhez már most kérik a várostól nevesítve a tervezett projekteket, ezért az önkormányzat 0. változatként felvázolt 17 projektötletet, melyből a folyamat végén valószínűleg 5-8 részletesen kidolgozott projekt marad majd. A listában szereplő projektervek már korábban is felmerültek, körülük többhöz előzetes megvalósíthatósági tanulmányok is készültek, vagy készülnek:

1. energia szempontból önellátó ipari park – az önellátás lehet a versenyelőny (geotermális energia, napelem park)
2. agráripari park megújuló energiafelhasználással (reptéren) élelmiszertermelés és feldolgozás–élelmiszerfeldolgozó üzemeket újra lehet telepíteni, üvegházak, aquakultúra
3. műszaki felsőoktatási kampusz és tudáspark (innováció)
4. turisztikai komplexum fejlesztése fürdő mellé egy nagy attrakció (?)
5. kerékpárút a városban és környékén – országos hálózathoz kell csatlakozni
6. autómentes belváros
7. hulladéklerakónál energiatakarékos lakópark (Alsóerdő, Busapuszta)
8. elhagyott iparterületeknek új funkció
9. teke eredményeire alapozva sportkerület, sportturizmus: nyugat és észak-európai csapatsportágak stadion, sportcsarnok, szállás, étterem
10. -14. közlekedési projektek
15. vendéglátóipari szolgáltató központ
16. csapadékvíz elvezető rendszer, szürkevízhalózati kiépítése, árvízvédelem
17. városi intézmények geotermális fűtése

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.